

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ivlii Fatii S. J. Liber De Mortificatione Nostrarvm
Passionvm, Prauorumque affectuum**

Fazio, Giulio

Köln, 1604

D. Henrici Harphii, Piissimi Ervditissimiqve Theologi De præparatione &
ornatur vitæ actiuæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60991](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60991)

DE MORTIFICAT. 257

Hactenus de primo, qualiter scilicet fieri oporteat perfectam mortificationem omnium, quæ aliquod impedimentum possent præstare, quo minus Deo appropinquare, & cum eo uniri possimus, dictum sufficiat.

D. HENRICI HARPHII,
PIISSIMI ERVDITISSI-
MIQVE THEOLOGI DE
præparatione & ornatu vi-
tæ actiuæ.

CAPVT XIII.

De amorosa anima ad Deum conuersione.

Secundum nunc prosequendum, est instructio quomodo acquirere valeamus perseverantem amorosam unionem, absque vlllo modo inter Deum & animam nostræ vires. Licet autem hoc ex parte docuerimus in illis mortificationibus quas supra diximus (nam quemadmodum naturale est lapidi deorsum cadere, sic naturale est animæ mortificatæ & viuificatæ per gratiam ab omnibus inordinacionibus, & liberæ existenti sine medio in Deum fluere & eleuari in ipsum: quia Deus est naturalis locus animæ, ad quem creata est ad æternaliter requiescendum & fruendum.

dum beatitudine) nihilominus necessariū nobis est alia quoque agnoscere. Nam quemadmodum oportet nos mori nobisipsis, si in Deo viuere debem⁹ ita oportet nos etiā paulatim discere in Deo viuere & requiescere per practicū effluxum amoris Dei, qui nos Deo vniat, ut possimus vere discere mori nobisipsis, atque ita oportet nos vnum adipisci cum altero. Et quantō in vno plus profecerimus, tantō etiam in altero amplius proficiemus: quia vnum sine altero veraciter & vtiliter habere non possumus. Nam duo sunt termini: Vnus, est Deus, alter sumus nos, & voluntas nostra in medio stat. Si ergo se voluntas per amorem ad Deum conuertit, per amorem se à nobis auertit: & quantō amplius se ad Deum conuertit, tantō plus à nobis se auertit, adeo ut tandem se tam perfectè ad Deum conuertat, ut etiā totaliter se à nobis auertat per contemptum perfectum nostri ipsorum. Et similiter è contra, dum se voluntas per amorem ad nos ipsos conuertit, auertit se à Deo, ita quod ipsa conuersio ad nos ipsos, tandem tam magna efficitur, ut Deū omnino cōtemnat. Sic ergo auersio ab omni creatura & nobisipsis, & conuersio ad Deū, in vna pariter actione complētur, licet nos voluerimus in duob⁹ pūctis proficere.

qui,

DE MORTIFICAT. 259

qui, ut melius intelligeretur. Prosequendo igitur secundū, sciēdū quod Deus est origo ex qua omnia creata effluerūt, sed singulari modo rationalis creatura: ipse quoque Deus est propter quē omnia creata sunt, & postremo etiam finis ad quē omnia creata sunt, scilicet ut reuertantur in suam originem, vnaquaque creatura ut sibi cōpetit. Nam ceteræ creaturæ omnes ad hominis indigentiam ordinatæ sunt, ut diuersis modis sint in administrandū & exercitium hominem conuertendi ac perducendi ad Deum, puta ad corpus pascendū, vestiendum, castigandum, vel ad hominē instruendum varijs modis, & dandam de Deo notitiam in ipsarum creatione, videlicet de eius infinita magnitudine, sapientia, pulchritudine, dulcedine, subtilitate, bonitate, & similibus innumerabilibus, in quibus natura & exteriores sensus, ac etiam ratio interior exercitari possunt. Consequenter sensus exteriores ordinati sunt, ut seruiant & subiecti sint vitibus interioribus: similiter animæ vires & potentia inferiores, ut seruiant & subiectæ sint superioribus: superiores verò, ut semper amorosè in Deum fluant. Nam quemadmodū solares radios semper unitos soli esse oportet, atque in sole iugiter pēdere inseparabiliter, si in esse permanere debe-

Deum

*Creaturæ
quare factæ
sunt.*

*Sensus
externi
potentiæ.*

debeant: ita etiam nobilis anima essentialiter dependet in sua origine, hoc est, in Deo. Propterea si peruenire debet ad statum perfectum, oportet eam discere similiter in Deum fluere, & dependere in ipso cum tribus suis potentijs per medium gratiæ Dei & nostri amoris. Et istud est propriè quod volo hîc docere, quomodo ad hoc peruenire possimus.

CAPVT XIII.

De triplici vita hîc tractanda, & quis ad vitam contemplatiuam aptus.

Sciendum quod triplex est vita, scilicet *Gene. 29.* **S**actiua, per Liam designata, quæ lippos habebat oculos: spiritualis contemplatiua, in Rachele figurata, quæ pulchra erat sed infœcunda: & supereminens contemplatiua, in Maria Magdalena signata, quæ optimam partem elegerat. In qualibet autem istarum trium, oportet nos facere præparationem, ornatum, & profectum, si eas perfectè possidere & Deo salubriter offerre volumus. Primo oportet vt nos præparemus ad vitam actiuam, si fideles serui inueniri volumus, sicut vni dicitur in *Ibidem.* *Luca 10.* *Vita triplex.* *Vita actiua.* *Matt. 25.* *Seruus bonus.* *Euangelio: Euge serue bone & fidelis, intra in gaudium domini tui.* Sciendū quod ille dicitur bonus & seruus, qui eligit in omnibus obedire præceptis Dei & sanctæ ecclesiæ. *exc.*

DE MORTIFICAT. 261

exercitare se in operibus bonis, sanctis moribus, in virtutibus & exercitijs actiuæ vitæ, in nullo seipsum quærendo, sed honorem & voluntatem Dei dumtaxat, aut proximorum emendationem & salutem: & propter ista dicuntur huiusmodi homines, boni. Sed quia omnē suam perfectionem in exercitijs actiuæ vitæ constituunt, & dominus huiusmodi introrsum nō trahit, sed foris stare permittit in exercitijs actiuæ vitæ, ideo adhuc serui Dei & non amici appellantur. Nam familiares esse oportet & Dei secreta cognoscere, qui Dei amici vocari debent, quemadmodum suis apostolis dominus loquebatur: *Iam non dicam vos seruos, quia omnia quecumque audiuī à patre meo, notā feci vobis.* Hic tamen sciendum est, quod Deus gratiam suam, opem atque subsidium elargitur cuique secundū quod seipsum præparauerit & exercitauerit, siue ad exteriora exercitia actiuæ vitæ in exterioribus virtutum operibus, siue ad exercitium internum amoris. Et ad istud multū facit conditio naturæ, tametsi non sufficiat, quia graues, amari, aut melancholici ex natura, seu etiam scrupulosi vel inflati, valde difficulter ad internam spiritualem vitam peruenire possunt. Et qui læti, amorosi vel compassiui sunt, vel compungibiles corde, multas habent dis-

Ioan. 17.

*Vite interne quæ
nam a-
prioris.*

spoli.

*Vita in-
seruē qui
nam apti-
ores.*

262

HENR. HARPPII

spolitiones ad internam contemplatiuam
vitam, si tamen discere voluerint mori
sibiipsis & obseruare gratiam Dei, atque
omnes res creatas totaliter contemnere:
quia nemo ad internum exercitium vera-
citer peruenire potest, nisi prius cuncta de-
spexerit, etiam seipsum, & ita totus Deo
cum omnibus viribus & affectibus fuerit
applicatus. Alioquin corde diuisus semper
permanet instabilis & inquietus: quia
in desideria frequenter extrahitur, & dis-
temperatus efficitur in passionibus natu-
ralibus, quæ adhuc in eo viuunt. Et ideo
circo intrinsecus minime illuminatur, nec
quid sit internum exercitium agnoscit, sed
in eo contentus est, quod scit & sentit se
Deum querere & intendere non fide, vi-
denturque sibi externa exercitia esse mul-
to utiliora qualibet exercitatione interna.
Et quia magis excuset opera exteriora
propter Deum, quàm colat eum interiori af-
fluxu dilectionis, propterea in corde e-
ius magis depicta sunt opera, quæ pro-
pter Deum perficit, quàm ipse Deus pro-
pter quem agit.

CAPVT XV.

*De preparatione vite actiue per veram peni-
sentiam, atque de spe diuine misericordie.*

Nunc ergo ut se homo præparet ad ve-
ram felicem actiuam vitam, quæ tan-
dem

DE MORTIFICAT. 263

de ipsum ad contemplatiuā perducere valeat, assumere sibi debet illū Psalterij versiculū: *Miser cordia & veritas procedunt faciem tuam, beatus populus qui scit iubilationē.* Duo enim in actiua vita necesse est exercitari, vt ad contemplatiuam perueniatur: Primum est veritas, puta veram habere de peccatis suis recognitionem, contritionē, confessionem, non tantū in sacramentali confessione, verū etiam in suæ emendationis initio ire debet quotidie in sua exercitatione (cum abyssali humilitate, sui ipsius contemptu & voluntate prompta ad omne bonum faciendum, & malum dimittendum & tolerandum) ad tribunal Dei, & recogitare confitendo illi maiora peccata sua præterita cum contritione & lachrymis ante ipsum magnis gemitibus suam malitiam accusando, & Dei bonitatem extollendo & laudando cum deprecatione veniæ. Et ad hoc ordinare debet oratiunculas breues cum ignitis suspirijs, & desiderijs, quæ ipsum excitare valeant ad contritionem, amorem & sensibilem deuotionem: Quia sicut lima operatur in ferro, & qualibet confractione aliquid rubiginis aufert: ita quodlibet affectuosum cordis suspirium vel gemitus, aliquid absumit rubiginis peccatorū, & paulatim purgat animā, intelligentiā

Psal. 88.

Vita actiua necessestaria.

Suspiria amoris & contritionis.

*Contritio
ordinata.*

gentiæ oculum clarificando, voluntatem que excitando ad amorem Dei & sui ipsius contemptum atque ad desiderium emendationis. Attamen cauere debet, ne carnalia peccata quotidie recolat, nisi in generali, ne huiusmodi rememorationem trahat hostis in carnalem delectationem & tentationem. Contritionem suorum delictorum taliter ordinare debet, ut scilicet magis debeat quod Deum contempnit & offendit, quàm quod seipsum perdidit & condemnauit.

*Beneficia
Dei.*

Secundum est misericordia Dei, circa quã exercitare se debet in vita actiua hoc modo: Congerere debet in vnum & contere in mortario memoriæ suam malitiã, & Dei immensam bonitatẽ: suã ingratitudinem, & Dei immensam benignitatẽ & largitatem: suam studiositatem ad propriam damnationem, & diuinam diligentiam ad suam æternam saluationem. Tunc consequenter percurret beneficia Dei in creatione, quod condidit nos ad imaginẽ & similitudinem suam: in assumpta humanitate, qua seipsum dedit in imagine & similitudine nostra: & omnia quæ in mortali natura gessit & passus est: considerando ex his immensam charitatem, bonitatem ac clementiam, & ex hoc concipiet veram perfectamque confidentiam ad Deum

DE MORTIFICAT. 267

Deum. Deinde excitabit se ipsum ad faciendam vindictam coram Deo de peccatis proprijs in perfecta contritione & odio peccatorum, in vera confessione & poenitentia: excitabit etiam se ipsum ad abstractendum se ab omnibus peccatis & creaturis, conuertendumque se ad omnes virtutes & ad totaliter se offerendum diuino beneplacito, cum effluxu quodam amoroso & gratiarum actione ad Deum. Et hoc modo spiritualiter regenerabitur in nouum quendam statum gratiæ, Deoque vnietur in vinculo amoris: & ex hoc proprie consurgit ad veram spem & confidentiam ad Deum. Nam solus amor Dei perducit hominem ad veram spem & confidentiam diuinæ misericordiæ, bonitatis, largitatis & familiaris amicitiae, ad quæ nulla virtus seu virtuosum opus misericordie vel poenitentiae, quantumcunque n. agnū, sed neque passio quantumlibet grauis, perfecta & veraciter hominem perducere potest. O sancta spes & beata confidentia, dummodo non prouocet hominem ad ignauiam, & accediā s. d. ad gratitudinem, ad amorem, ad studiositate n. omnium virtutum, ad asperitatem poenitentiae, & voluntariam suipsius mortificationem: n. Meditationum varietas & efficacia, & de sex gradibus eorundem.

Amor
Dei

Confidentia

M CAPYT

*Medita-
tiones.*

Consequenter, ad discernendum inter exercitia actiuæ vitæ est sciendū, quod meditationes exercitiorum duos fines habent, timorem videlicet & amorem: siue timorem seruilem, metuentem poenam purgatorij aut inferni atque vindictam: & timorem filialem, qui formidat Deum offendere aut ingratus esse. Meditationes ergo, quanto seruili timori magis approximant, tanto minoris sunt meriti: & quanto filiali timori seu amoris propinquiores extiterint, tanto Deo acceptiores sunt & meriti maioris, purificantque animam per amplius à peccatis, & ad proficientem vitam magis adiuuant. Ideoque meditationes illæ minores reputantur in merito, quæ timorem solum incutiunt, ut sunt meditationes de morte, iudicio, purgatorio, inferno, & huiusmodi. Sunt tamen nobis necessariae pro excitemento seruatoris contra vitia. Ideo sancti olim eremitis solebant esse valde familiares. Post has sunt meditationes de vita æterna, quia meditationes eterne vitæ in homine incipiente plus quærunt suis commodum & utilitatem, quam diuinum honorem ac beneplacitum. Exercitium vero æternæ vitæ in homine proficiente & perfecto, multo nobilius est & utilius in
gratia

gratia & meritis. Supra has sunt medita-
 tiones de contritione & poenitudine pec-
 catorum, de pudore coram Deo, de auer-
 sione à peccatis & à mundo, quæ præue-
 niunt ex præteritorum peccatorum recor-
 datione cum amaritudine cordis, quæ ad
 modum rex Ezechias dicebat: *Recogitabo* *Eze. 38.*
tibi omnes annos meos in amaritudine ani-
me mee. In hac autem contritione &
 amaritudine plus homo ponderare de-
 bet peccatorum deformitatem, indigna-
 tionem Dei, amissionem gratiæ & gloriæ, *Meditan-*
 quàm dispendium proprium, confusionē, *di passio-*
 periculum, amissionem temporalium, & *nem Chri-*
 similia. Ultra has in quarto gradu medi- *ti gra-*
 tationum sunt exercitia passionis domini- *du.*
 cæ ad habendum compassionem. Bernar-
 dus namque in sermone feriæ quartæ post
 Palmarum, ponit tres gradus exercitan-
 di se circa passionem domini, quos appel-
 lat opus, modū & causam. Primus gradus *Opus.*
 est, ut recogitemus opus passionis ad ha-
 bendam compassionem, ut participes effi-
 ciamur passionis eius & gloriæ: & istud *modus.*
 spectat ad homines actiuos & incipientes,
 Secundus gradus est, recogitare passionis
 suæ modū, videlicet qua humilitate abyf-
 sali, patientia, mansuetudine & desiderio
 passus sit, ita quod in eius passione inue-
 nire poterimus perfectionem omnium

Causa.

virtutum, quas ad imitandum in ipsa
 cōsiderare debemus, & istud respicit pro-
 ficientes. Et iste est quintus gradus medi-
 tationum, exercitare scilicet virtutes ad as-
 sumendum ipsas & imitandum. Tertius
 gradus est, recogitare causam propter
 quam Christus passus est, hoc est immen-
 sam charitatem, quam in hoc nobis vo-
 luit demonstrare: & hanc meditari debe-
 mus, ut vice versa eius amore vehementer
 inflammemur, quod propriè pertinet ad
 perfectos. Attamen hunc amorem in om-
 nibus exercitationum gradibus exerci-
 tari oportet, si in bona vita quis profice-
 re voluerit. Iste autem gradus in passione
 domini se exercitandi, inclusus est in sex-
 to & supremo meditationum gradu, qui
 est, meditādo seipsum in Dei amore exer-
 cere, quāuis sint adhuc alia sublimiora ex-
 ercitia nudi amoris, uti postea audiemus.

CAPVT XVII.

*Spiritualium exercitiorum practica, qui-
 bus proficiendum.*

Prosequendo igitur materiam nostrā,
 postquam se quis exercitavit tribus
 mensibus, aut sex, aut anno vno, do-
 nec in se sentiat desiderium mortificatio-
 nis, sui ipsius, mundi contemptum, carnis
 subjugationem, inflammationem spiritus
 ad Deum, & ad virtutes vniuersas, si tunc
 vult

DE MORTIFICAT. 269

vult progredi in actiua vita, ad perueniendum in contemplatiuam, tria debet assumere. Primum est quod non occupet se nimis, neque deiciat in pusillanimitatem, nec se etiã nimis perurbet, vetera sua peccata recogitando, neque etiã quotidianos suos defectus discutiendo, deslendo, confitendo: sed omnes retractationes vel discussiones peccatorum, quibus miscetur vitiosa delectatio, aut formidolosa desperatio & pusillanimitas, vel conscientie scrupulositas, rescindendæ sunt confestim, alioqui impedimento sunt in vita proficiente. Nam bonos affectus extinguunt, animum & libertatem cordis deprimunt, atque familiaritatem Dei elongant, veram confidentiam extinguunt, animamque a vita contemplatiua reuocant. Succinctam igitur faciet recogitationem & confessionem de peccatis tantummodo notabilioribus: reliqua vero proijciat in abyssalem Dei bonitatem & amorem, vbi consumentur velut vna gutta aquæ in magno igne. Cæterum, contritionem, displicentiam & pœnitentiam peccatorum exercebit cum conuersione ad ipsa & rememoratione, vt dictum est, Sed præsertim cum quodam plenaria amorosa confidentia & conuersione ad Deum, & præcipue in diuinum amorem. In qua conuer-

*Exercitiū
actiua vi
ta.*

*Confessio
succincta.*

*Pœnitentia
peccatorum
quomodo
exercenda.*

sione homo displicentiam habet de omni
 eo, quod medium & impedimentum
 facit, ne affectiones suae fluant in Deum
 & quierentur. Hoc autem certum habeas,
 venialia peccata multo efficacius & ple-
 nius deleri amorosa quadam & vigoro-
 sa conuersione in DEVM, quam sola
 conuersione ad ipsa peccata per contri-
 tionem. Sed hoc est occultum quoddam
 exercitium, quod à paucis inuenitur. Se-
 cundum est, quod sit multum sollicitus in
 omniuis peccatis venialibus, mori affe-
 ctibus eorundem peccatorum: quia ista est
 emendationis semita & via compendio-
 sa Deo gratissima. Hic est sciendum quod
 multum interest inter labi in venialia pec-
 cata ex infirmitate & occasione, & ca-
 dere ex affectionibus fixè in venialibus
 stantibus. Sed quia de ista mortificatione
 dixi in prima parte libri huius, idcirco nunc
 prosequi omitto. Tertium est, quod
 homo incipere debet eleuare cor suum,
 animam, affectus & vires suas, cõtinuis af-
 fectuosis aspirationibus in diuinum amo-
 rem & vnionem, quemadmodum postea
 latius audiemus. Nam sicut in sumptuo-
 sis structuris videmus, si fieri debeat ædi-
 ficium arcuatũ aut lapidea, testudo opor-
 tet supponere arcus ligneos, super quos la-
 pideus arcus superædificetur: & cũ factus
 fuerit

*Venialia
 peccata
 quomodo
 abluantur.*

DE MORTIFICAT. 271

fuerit, subtrahuntur lignei arcus, & per se
 subsistit: ita etiam est in edificio spiritali,
 in quo oportet fieri arcum diuini amoris,
 qui totum contemplationis opus portet:
 & quia homo primo imperfectus est in
 Dei amore, si hunc amoris arcum construere
 debeat, oportet ut in primis potissimum
 se exercitet in talibus meditationibus, que
 cor suum ad desiderium Dei accendere
 valeant, ut arcum istum amoris super-
 edificare possit. Cum autem sic se inflam-
 matum inuenit in affectu, excitare de-
 bet seipsum in ardorem amoris & unio-
 nis Dei magis aspiratiuis desiderijs, quam
 meditationibus, Et cum se hoc modo con-
 tinuis exercitijs & aspiratiuis desiderijs
 frequenter compulerit in amorem Dei
 (vniuersas animæ vires coadunantem) af-
 fectus hominis adeo vigorosi in ipso ef-
 ficenter visitatione ignearum exercitati-
 onum huiusmodi amoris (hominem
 cum Deo unientis) quod se momento
 submersum inuenit in abyssali amore Dei,
 & separatam ab omnibus creatis, ita
 ut per præfatum exercitium se ad Deum
 conuerterit. Et istud proprie est origo,
 fundamentum & instrumentum vite con-
 templatiue, quod quicumque in actua vi-
 ta inuenire potuerit, cito proficere va-
 lebit in virtutibus & suis ipsius mortifica-

*Funda-
 mentum
 vite con-
 templa-
 tiua.*

M 4

TIOR,

tione, ac peruenire ad vitam contemplati-
uam. Et vocatur istud instrumentum, gra-
tia operans, de qua adhuc multa audientur.
Ceterum, quid intelligi debeat per verba
illa, aspirate ad amorem vnitiuū, in conse-
quentibus declarabo in vita contemplati-
ua. In ijs autē quæ dicta sunt habetur ple-
na præparatio ad vitam actiuam, & origo
vitæ contemplatiuæ.

CAPVT XVIII.

De mercenarijs & seruis infidelibus.

EST tamen hæc notanda vna regula ge-
neralis de seruiens cuilibet ex his tri-
bus statibus, scilicet quod tria sunt
quæ homines in diuino seruitio faciunt
seruos nō fideles, sed mercenarios, dignos
à Deo contemni & condemnari. Primum
est, quod quis in omni exercitio quærit se-
ipsum & propriam utilitatem consequi:
puta sensibilem gratiam, deuotionem, me-
ritum & gloriā, vel etiā incommodū pro-
prium euitare, puta temporale damnum,
confusionem, pœnam vel plagam, pur-
gatorium, infernum & similia. Imo est
inuenire nonnullos, qui contemnant om-
nia & strictam religionem aut pœni-
tentiam, assumant, omnemque gaudent
sustinent aduersitatem, ad acquirendam
vitam æternam vel euadendam pœnam
æter-

DE MORTIFICAT. 273

æternam, & tamen nō stant in gratia, nec
 etiam in charitate Dei. Nam taliter egit
 Platonis discipulus, qui audiens Platonem
 disputantem de futura felicitate, illam quæ
 desiderans, se præcipitem dedit & fregit
 ceruicem, vt peruenire posset ad felici-
 tatem quam audierat commendari, & ta-
 men condemnatus fuit, quia ipse & Plato
 ambo erant infideles. Pariformiter Iudæi
 atque hæretici voluntariè suscipiūt mor-
 tem pro sua fide in spe vitæ æternæ. Secun-
 dum est, quod opera sua & exercitia val-
 de magna reputat, & inde complacen-
 tiam habet plus in seipso quam in Deo.
 Et cū ista fiducia quiescit magis in ope-
 ribus suis, exercitijs atque virtutibus, quā
 in libertate filiorum DEI, quam dul-
 cis Iesus suo præcioso sanguine multum
 amorosè mercatus est. Tertium est, quod
 nunquam tam fideliter Deo famulare-
 tur, nisi speraret bonum præmium se in-
 de recepturum, vel si sciret non esse in-
 fernum, purgatorium vel iudicium exte-
 rum: quia talia plus metuit, quam Deum
 offendere. Istiusmodi homines sunt mer-
 cenarij, nec digni peruenire ad vi-

tam æternam, aut percipe-
 re gratiam & amo-
 rem Dei.

M 5

De

De ornatu vitæ actiue, per virtutes morales.

PRO secundo considerandum est, qualiter homo ornari debeat ad congruam vitam actiuam agendam. Sciendum itaque, quod ornatu vitæ actiue proprie consistit in virtutibus moralibus, quas tamen aliquis possidere potest extra & sine gratia gratum faciente, quemadmodum legimus philosophos gentiles admodum mortificatos fuisse naturalibus passionibus, & ornatos naturalibus virtutibus, ut in aliquibus, & aliquando vix inferiores fuerint multis sanctis, prout notare possumus, quo ad contemptum bonorū temporalium & desiderium paupertatis in Diogene ostensis, quando sedebat in dolio, & abiecit scutellam suam, considerans quod manu sua haurire aquam posset. Simili modo etiam in patientia philosophi Sabbon, & ita de cæteris virtutibus moralibus. Quamuis autem nulla virtus moralis sine gratia Dei sit salubris, aut conferre possit ad beatitudinem, tamen nemo potest salubriter vti diuina gratia sine moralibus virtutibus: & ideo oportet hominem in principio emendationis sue laborare pro virtutibus moralibus adipiscendis, ipsasque Deo acceptas efficere per
 impo-

*Virtutes
 morales.*

DE MORTIFICAT. 275

impetrationem gratiæ Dei. Idcirco in his
tribus statib⁹ præcipue satagere debet pro
ipsis virtutibus semper plenius obtinēdis
ad quod peruenire non poterit, nisi cum
magno labore, diligentia & orationibus.
Nec mirum, cum virtutes quid nobilissi-
mum circa Deum sint, & similes nos Deo
efficiant, imo faciant homines deos, hoc
est, deiformes: & ipsa solæ, quantum
est ex nostra parte, Deo sine medio nos v-
niant, hinc in gratia, & postmodum in glo-
ria. Primo ergo locare debemus verum
fundamentum humilitatis, ex quo omnes
virtutes sument originem, si Deo gratæ
esse debent.

CAPVT XX.

*De tribus mansionibus, quas in contemplati-
uo exornari oportet.*

Pro ampliori tamen intellectu de isto
habendo, sciendum quod in homine
sunt tres mansiones, quas possideri &
ornari oportet triplici vnitatē, si in ipsis
parari debeat Deo habitatio. Infima man-
sio est in corde, quod est origo, principium
& radix totius vitæ & sensualitatis ho-
minis: & ideo omnes potentiz sensui-
uæ (quibus anima cōiuncta est corpori, ut
ipsi viuere & sentire tribuat) colliguntur &
coadunantur in corde ut in sua origine. Si
M 6 ergo

*Mansio ho-
minis in-
fima Cor.*

ergo in ista mansione reperiri debeat vera
 requies, pax & vnitas sensitiuarum poten-
 tiarum, oportet hoc fieri per adquisitio-
 nem virtutum moralium, quibus homo
 discit mori omnibus naturalibus passio-
 nibus & inordinatis desiderijs vel affecti-
 bus. Et istud erat pro quo multum labo-
 rabant gentiles philosophi, vt perueni-
 rent scilicet ad veram & iugem stabilita-
 tem, quietem, vnitatem, pacem & liber-
 tatem cordis, per quæ ad veram sapien-
 tiam cõsequenter peruenire possent. Hoc
 igitur modo oportet nos eniti ad acqui-
 rendum in actiua vita morales virtutes, vt
 possidere possimus mansionem cordis in
 vera quiete & pace per mortificationem
 virium sensitiuarum, si volumus domino
 congruum parare thalamum ad quiescen-
 dum in eo.

*Mansio
 hominis
 media
 mens.*

*Anima
 spiritus.*

Media mansio est mens hominis, quæ
 est naturalis origo virium intellectualium,
 ex qua ipsæ vires intellectuales oriuntur
 hoc est, memoria, intellectus & voluntas,
 quibus omnes actiones spirituales perfici-
 untur, vt postea plenius declarabimus.
 Secundum istas tres vires appellatur ani-
 ma, spiritus: quia istæ vires sunt separa-
 tæ & impermixtæ ac, libera ab omni or-
 gano corporis, ipsisque efficitur homo si-
 milis suæ originis. hoc est, ipsi Deo, & me-
 1023

DE MORTIFICAT. 277

moratur, agnoscit ac diligit eum, ita quod istæ vires totaliter in Deo suspensæ manent, vnusque spiritus cum spiritu Dei efficiuntur. Ideoque sicut Deus vocatur spiritus, ita & istæ tres vires animæ superiores spiritus nominantur: quia propriè ordinatæ sunt vt Deo vniantur, ipsoque in gloria æternaliter fruantur. Istam ergo mansionem oportet nos præparare in vita contemplatiua, vt possideamus ipsam in vnitate spiritus. Et istud fit per plenam acquisitionem gratiæ Dei & donorum spiritus sancti, quæ perficiunt, nobilitant & eleuant omnes virtutes morales, quæ in actiua vita acquiruntur: & ergo dona spiritus sancti sunt ornatu vitæ contemplatiuæ, prout postea melius audiemus. Suprema mansio est nuda animæ

1. Cor. 6.
Ioan. 4.

Mansio
hominis
suprema
essentia
anima.

Quomodo autem illam in vnitate possidere debeamus, hoc excedit omnem capacitatem humani intellectus: quia spectat ad tertium statum hominum, hoc est, ad supereminentem contemplatiuam vitam, de qua in fine secundum posse nostrum loquimur.

CAPVT XXI.

De virtutibus moralibus, humilitate, obedientia, patientia, mititate, benignitate, fraternitate, sobrietate, castitate, &c.

M 7

Pro

*Humili-
tas.*

Prosequendo igitur ornatum actione vite per virtutes morales, volumus inchoare à fundamēto humilitatis. Humilitas ista est profunda cordis in cōspectu diuinæ maiestatis inclinatio. Quod ut obtineatur, diligenter considerabit humilis amator Dei, quàm fideliter & humiliter immensa maiestas, altitudo, sapientia, diuitiæ & bonitas Dei in extrema paupertate tam vili pauperique homuncioni seruerit in assumpta humanitate. Quæ consideratione continuata, tanta excrescet in eo reuerentia erga diuinam maiestatem, quod non poterit plenè manifestari verbis aut signis. In tantum quoque efficitur esuriens, sitiens & cupidus educto domino seruendi & exhibendi honorem, atque despiciendi, subijcendi & humiliandi seipsum, quod non poterit in huiusmodi vnquam satiari. Proponet namque sibi omni tempore hoc suauē verbū Christi. *Disce à me, quia mitis sum & humilis corde.* Et per istā humilitatē subijciet se perfectè Deo & præceptis eius, atque omni creaturæ propter amorem eius, reparando se peccatorem vilissimū totius mundi & velut puluerem terræ, qui pedibus calcatur, se æstimo, dicet cum Dauid in persona Christi. *Ego autem sum vermis, & non humo, opprobrium*

Matt. 23.

Psal. 21.

DE MORTIFICAT. 279

bram hominum, & abiectio plebis. Existit
venit quod homo ad nutum subijcitur vo-
luntati Dei. Quia autem beneplacita Dei
voluntas est, sapientiam mundi conte-
mnere, & Dei sapientiam imitari in omni
perfectione virtutum, ideo parit humi-
litas primogenitam filiam suam nomi-
ne obedientiam, quia solum per obe-
dientiam perfectam humilitas vera com-
mendatur atque probatur. Obedientia
autem est flexibilitas submissæ volunta-
tis & promptitudo ad omne bonum, quæ
nunquam fatigatur exequendo volunta-
tem DEI, subijcitque carnem spiritui, &
spiritum Deo, & omni creaturæ propter
amorem DEI, dummodo hoc rationi
consonum esse constiterit & virtuosum.
Ista obedientia compellit hominem con-
sequenter renunciare propriæ voluntati &
sentimento, & nemo perfectè potest resi-
gnare propriam voluntatem, nisi prius v-
beribus obedientiæ sit educatus. Potest ta-
men bene de foris in exterioribus actibus
se applicare ad voluntatem alterius faci-
dam, & intus propriæ voluntati non
renunciare. Multo namque sublimius
est (quo ad perfectionem) ab intus propriæ
renunciare voluntati, quam de foris o-
bedientem esse vel apparere. Per abnega-
tionem propriæ voluntatis, habet voluntas
Dei

Obedien-
tia.

Abnega-
tio volun-
tatis pro-
pria.

Dei plenum dominium in nobis, & voluntas hominis adeo in voluntatem Dei attrahitur vel transfunditur, vt contrarium velle vel optare nequeat, ita vt ex ipsa profuatur voluntaria tolerantia omnium poenarum & tristitiarum, quæ homini possunt accidere. Spiritus enim domini, spiritum humilis hominis contingens attrahit & intrahit ipsum, & totum ita in se consumit, quod tam plene renunciat propriae voluntati in voluntatem Dei, vt sibi videatur non aliam se voluntatem habere

Rom. 8. aut vt quàm Dei. Et tunc redditus spiritus Dei testimonium spiritui eius quod filium Dei sit, coniungunturque tunc in homine illo summa libertas & summa obedientia, summa securitas & summa humilitas. Ista

Patientia. abdicatio propriae voluntatis, generat filiam quæ patientia dicta est, & hæc tolerat omne quod sibi accidere potest. Nam vere patientem non contristat quicquid ei infra Deum acciderit: quin potius omni tempore se totum proiecit in placitissimam voluntatem Dei, qui hæc omnia permittit super eum. Et per istam virtutem mirifice decoratur & acceptus Deo efficitur, quia voluntaria patientia in poenis cum benivolentia ad eos quos ipsas inferunt, fuit vestis nuptialis Christi, in qua

Matt. 20. sponsam suam, id est, sanctam Ecclesiam,
in cer-

DE MORTIFICAT. 281

in cruce desponsavit. Patientia consequenter generat filiã quæ appellatur mititas, quæ possessori suo pacem de omnibus pollicetur, quia *mansueti hereditabunt terram, & delectabuntur in multitudine pacis*, sicut dicit Propheta. Mititas autem est in patientia tranquillitas, per quam vis irascibilis quasi silentio quodam immobilitatur, & concupiscibilis in virtutibus sublimatur: quod rationalis aduertens lætatur, & conscientia tantæ dulcedinis gustu pace mirifica tranquillatur. Poena enim est torcular, vnde profluit vinũ dulce spiritualis consolationis: & tunc cum lætitia sustinet homo dura verba, duriora verbera & durissimam mortis poenã. Mititas etiam gignit filiã quæ vocatur benignitas, & hoc ex amore Dei, quia solus mitis, benignus esse potest. Benignitas iracunda corda dulci affabilitate, verbis blandis & pijs actibus emollire nititur, vbi spẽ habet virtutibus prævalendi. Anima benignitate dotata, est quasi lampas oleo plena, errantibus lucens bonis exemplis, desolatos vngens blandis alloquijs, iracundos medicans pijs obsequijs, & virtutibus pingues accendens ardore diuini amoris. Benignitas ista amabilis parit etiam filiã, nomine compassionem, quia benignitas amorosa quadam compassio-

*Psal. 36.
Mititas.*

Benignitas.

ac

ne se participem facit pauperatis, necessi-
tatis & afflictionis omnium hominum.

Compassio. Compassio enim est, ad omnem affli-
ctionem, & necessitatem aliorum homi-
num pia cordis commotio. Principaliter
autem verum Dei seruum domino suo
compati facit, qui tam amaram & igno-
miniosam mortem passus est in cruce, im-
primisque menti eius tam necessariam mor-
tis causam, piam & promptam paciendi vo-
luntatem, quorum recordatio pium cor
cum Christo spiritualiter, & etiam sensi-
biliter crucifigit cruce amorosae compas-
sionis. Secundo compassio diligenter at-
tendere facit propriam negligenciam, pro-
prias culpas, & vitia; item, teporem,
pigritiam, preciosi temporis amissionem,
& tantam in omnibus virtutibus, virtu-
tisque operibus pauperiam. Tertio suadet
proximorum erratus multiplices perpen-
dere, propriae salutis parvipensionem, &
beneficiorum Dei tantam ingratitude,
quorum intuitu compungitur compassione
in condolendo, & affectuoso ardore sa-
lutis omnium inflammatur. Quarto et-
iam considerare facit corporalem necessi-
tatem, infirmitatem, culpam & vitia & mi-
seriam aliorum, & per hoc cor hominis
crucifigit in compatiendo. Compassio haec

Largitas. consequenter filiam parit, vocata largitate
vd

DE MORTIFICAT. 289

vel liberalitatem, quæ est liberalis effusio
cordis charitatiua cōpassione permoti. Et
solus cōpassione misericors, proprie etiam
largus vocatur, in cōmuni quodā ardenti
fauore charitatis ad omnes homines sine
personarū acceptione. Considerans enim
ineffabilia beneficia bonitatis Dei, & ex-
cessiuā pœnam passionis Christi, tanta se
largitate pro quacūq; vicissitudine tam
mirandæ charitatis Dei submittit ac deij-
cit, quod pro singulis articulis tam amaræ
passionis Deo laudem, honorem & reue-
rentiam impēdere desiderat corde, verbis
& operibus. Recolens consequenter pro-
prium miseriam, negligentiam, ingra-
titudinem & tepiditatē ex vna: diuinam
que patientiam, elementiam, longanimi-
tatem & fidelitatem ex altera parte, sur-
sum assurgit in spiritu obuiam diuinæ lar-
gitati, & voluntate perpetua liberaliter of-
fert quicquid habet & potest: imò quic-
quid ipsemet est, in agendo, dimittendo &
in patiendo. Deinde considerans errores
proximorum innumeros, rivulum suæ
largitatis ad locum vnde profluxit, refun-
dit: & pijs clamoribus benignitatem diui-
næ bonitatis interpellat pro omnibus. Po-
stremo attendens multiplicem corporale
necessitatem & indigentiam in proximis,
vnicuique iuxta omne posse suū & facul-
tatem

*Opera mi-
sericor-
dia.*

tatem subuenire quærit. Et fluunt ex ea septem misericordiae opera, quæ à diuitibus & fortibus implentur cum temporalibus bonis & obsequijs: à pauperibus vero & impotentibus, implentur pijs fauoribus & bona voluntate. Per hæc etiam virtutem largitatis præcipuè multiplicantur virtutes, & animæ vires decorantur: quia qui corde largus est, communiter etiam lætus est & insollicitus, bonis affectibus abundans, & in omnibus pijs operibus communi amore beneficus.

Strenuitas.

Largitas hæc filiam parit, quæ vocatur diligētia seu strenuitas in bonis operibus, exercitijs & virtutibus. Est autem strenuitas ista, stimulatua quædam cordis diligētia ad omne bonum, & vestigiorna Christi impigra æmulatrix, optans corpus & animam esse & viuere, vires & opes expendere ad potissimum honorem & laudem Dei. Per istam strenuitatem animæ vires ad susceptionem diuinæ influētiae late expanduntur & vegetantur, hoc est, vigorem recipiunt ad omnes virtutes, quantumcunque sublimes sint & nobiles. Ab ista etiam strenuitate exhilaratur conscientia, augmentatur gratia, virtutes delectabilius & iucundius exercentur, & opera exteriora decorosius venustantur.

Temperantia.

Strenuitas ista generat filiam nomine sobri-

DE MORTIFICAT. 285

sobrietatem vel temperantiam: quæ virtus omnes potentias intellectuales, animales & corporales coercet, & a bonni superfluitate restringit, ita ut etiam in intellectu nolit scire vel sapere quæ non licent. Ipsa non vult curiosè indagare secreta Dei, nec ratione comprehendere articulos fidei, scripturas non quærit detorquere ad suum sensum, sed iuxta vitam & doctrinam Christi & sanctorum fideliter intelligere. Ex scripturis etiam creaturisque solùmmodo trahit id quod ad salutem deseruit: & hæc est sobrietas in viribus intellectualibus. Simili modo ponit sensitivas ac bestiales vires sub ratione, ne extra vagentur per inordinatas passiones irascibilis aut concupiscibilis. Hæc sobrietas seruanda est in omnibus verbis, actibus, locutionibus, silentijs, auditu, odoratu, gustu, tactu, in sentiendo, & in omni quod per corpus & sensus exercebitur. Sobrietas filiam pariturit, appellatam castitatem corporis & animæ, quam veraciter nemo possidet, nisi qui sobrius est. Sunt autem tres gradus castitatis. Primus gradus est castitas corporis, quæ docet diligenter cauere ab immundis seu lasciuis actibus, verbis, gestibus, nutibus & actibus, quæ quouis modo ad luxuriã prouocare possent. Hæc castitas assimilatur eandem do lilio propter angelicã

Castitas.

Corporis.

puritatē, & etiā rubicundæ rosæ, quia di-
 gnitati martyrij assimilatur propter la-
 boriosam resistētiam, quā quotidie susti-
 portet. Secundus gradus castitatis consistit
 in corde, dum scilicet homo in tērationi-
 bus & naturalibus motibus carnis suæ
 statim sine mora, integra voluntate ca-
 stitatis, exerit vigorosam conversionem
 ad Deum, in nullo penitus moram facien-
 do in tentatione. Et tunc tentatio est
 valde utilis, quia promeretur augmen-
 tum gratiæ qua omnes virtutes stabilian-
 tur, extollantur, exornentur & nobili-
 tentur. Ista castitas gubernat, custodit,
 & stabilizat omnes sensus exteriores, ipsa
 castigat & restringit appetitus bestiales,
 ipsa efficit ut homo nullum medium per-
 mittat inter Deum & se, quatumcunque
 spirituale hoc esse videatur. Verbi gra-
 tia: Non vult habere priuatum amorem
 & amicitiam etiam cum spiritualibus per-
 sonis, nec vult à quocunque singulari
 fauore, amore vel amicitia coli: quia ta-
 lia nullo modo retrahunt à via Dei pu-
 ra, in qua gloria, honor & beneplacitum
 Dei dumtaxat queri debent. Tertius gra-
 dus castitatis est in mente hominis, hoc
 est, intimo animæ, & collocat hominē su-
 pra sensum, supra intellectum, & supra
 omnia dona quæ anima à Deo recipere
 potest,

Mentis.

DE MORTIFICAT. 287

potest, possessoremque suum sine medio Deo conglutinat. Ipsa pertransire nititur quicquid creatura comprehendere potest, & solum in comprehensibili bono requiescere, quia impurus spiritus est, qui adhuc requiem quarit in quibuscunque donis Dei, quantumlibet sublimia, nobilia, arcana vel appetibilia sint, prout latius postea declarabo. Ista castitas ad sacramentum corporis Christi non accedit, ut fruatur delectabili spirituali sapore ut satisfaciat spirituali desiderio, aut etiam, ut habeat inde fomentum pacis, & quietis, vel propter aliam aliquam causam, sed solum propter honorem, gloriam & beneplacitum Dei, & ut secundum profectum virtutum & mortificationis sui ipsius possit obtinere. Hæc est nobilis illa castitas, quæ animam ab omni quod Deus non est, liberam reddit: & continuo sursum effluxu amorosi affectus in creatum bonum animam salubriter deformem efficit, hic in gratia, & postmodum in gloria. Et in hoc succinctè explicatum est, qualiter homo in actiua vita satagere debeat se virtutibus ornare, si felicem profectum in ipsa habere voluerit, & accessum ad contemplatiuam.

De

*De profectu vel consurrectione actiua vite
per fidem, dilectionem & spem.*

Tertio principaliter ostendendum est, qualiter homo proficere debeat in actiua vita, & consurgere in perfectione obuiam Deo, dicendo cum sponsa: *Surgam & circumibo ciuitatem, per vias & plateas queram, quem diligit anima mea.* Hic est sciendum, quod huius consurrectionis duplex est modus. Primus est mysticus & occultus, vocaturque à Dionysio mystica theologia, quia est occultissima sapientia quam immediate solus Deus in spiritu hominem docet: alia autem scientia à mortalibus magistris docetur. Hæc sapientia tantum in corde scribitur diuina illuminatione & celesti influxu. Et quantum non possit propter suam excellentem nobilitatem ab vilo hominum perfecte tradi & doceri, quilibet tamen quantumcunque simplex fuerit & indoctus, si fideliter frequentauerit scholam diuinam, hoc est, virtutum, & virtuosarum exercitiorum, hanc nobilem sapientiam à Deo immediate recipere poterit supra omnem intellectum, per amorphos affectus atque influxus in Deum. Et hic est vnus modus consurrectionis per viam concupiscibilem, de quo

Orat. 3.

Via mystica.

DE MORTIFICAT. 289

de quo parum tetigi in præcedentibus, sed
latius postea prosequar. Hæc mystica
theologia in omni gradu proficientis vi-
tæ exercitari debet: sed quanto altius a-
scenditur, tanto magis exercitatur. Se-
cundus modus consurrectionis est scho-
lasticus secundum humanam eruditio-
nem, & de illo nunc loqui intendimus,
quia communiter exercetur in vita acti-
ua. Est ergo sciendum, quod sicut in æter-
na vita anima Deo, spirituali connubio,
coniungitur per tria dona, quæ à Deo re-
cipit & possidet tanquam dotes, hoc est,
visione clara, dilectione pura, & fruitio-
ne secunda: sic in huius vitæ via, per gra-
tiam æternæ beatitudinis, gloriam præ li-
bantes, appropinquamus Deo exercitijs
trium virtutum theologiarum, tribus ani-
mæ dotibus correspondentium. Et per
istas tres virtutes meretur homo præfatas
tres dotes animæ recipere in gloria: per
ipsas etiam in tempore isto coniungimur
Deo in actiua vita pariter & contempla-
tiua, sed multum differenter, prout po-
stea audiemus.

*Via scho-
lastica*

CAPVT XXIII.

*De intentione triplici, rella simplici &
deiformi, de que oratione
vocali,*

N

in acti-

*Intentio
recta.*

IN actiua vita, de qua nunc loquimur, confurgimus ac Deo cōiungimur, primo recta intentione fidei lumine illustrata: quod fit quando homo in cunctis quæ agit vel patitur, cupit aut vitat, simplicem intentionis oculum habet ad Deū duntaxat, quærendo scilicet in omnibus purè ipsius honorem, gloriam, dilectionem ac beneplacitum ex charitate, & nihil aliud habet in intentione. Hæc intentio maxime attendenda est in omnibus: quia quantumlibet bonum sit opus, aliena intentio facit ipsum vanum & sine fructu & econtrariò, intentio bona, opus quod in se nec bonum est nec malum, fructuosum efficit & acceptum. Et quia pauci valde homines puram intentionem habent, & salus nostra & profectus consistit in intentione, ideo notandum est tres esse gradus intentionis bonæ. Primus est intentio recta, quæ ordinat omnia ad Deū, & propter Deum. Ista intentio procedit ex voluntate affectuosa, æstu diuini amoris calefacta. Quæ voluntas sic amore æstuans, intentionem ad consecutionem æterni finis desiderati operando impellit, nec hominem quiescere nisi in æterno bono sinit. Hic ergo secernuntur filij adoptionis à filiis reprobationis: quia omnes qui in exercitijs suis & operibus virtuosis perficiuntur

*Grades
intentionis bonæ.*

DE MORTIFICAT. 291

i ds non attrahuntur amore diuino, sed
impelluntur aliunde, Deo vniri non pos-
sunt. Causa huius est, quia cum natura re- *Nature*
curua vel inclinata sit ad seipsam, ideo *recurrunt ad*
qui diuinum, gratuitum, supernatura- *ad seipsa.*
lemque non habent amorem, in omnibus
naturali amore ad sese reflectuntur, qua-
rentes seipsos, & affectantes in exercitijs
virtuosorum operum sensibilem amo-
rem, spirituale dulcedinē, & similia. Sed
verus amator seipsum contemnit, & so-
lum Deum quærit in omnibus, quia cha-
ritas nexus est amoris, nos in Deū tran-
suehens, per quam vnimur Deo, nobis-
ipsis renunciantes, & Deus vnitur nobis.
Et quamuis naturalis amor in actibus ex-
terioribus tam similis sit diuinæ charita-
ti, vt non facile valeant secerni, tamen in
intentione valde dissimiles sunt: quia cha-
ritas in nullo seipsam quærit, naturalis ve-
ro amor seipsum in omnibus quærit. Et
sicut Adam in paradiso seipsum quæren- *Gen. 3.*
do in quatuor prolabeatur peccata, vide-
licet in superbiam, quia mandatum Dei
contempsit: in auaritiam, quia sapientiā
Dei concupiuit: consequenter in gulosi-
tatem, quia quæsiuit illiciti saporis dele-
ctamentū: & post hæc accendebatur luxu-
ria: ita etiā qui ad exercitium trahitur na-
turali amore duntaxat, quantumcunq; al-

N 2 tum

*Questio
privata.*

tum & nobile illud esse videatur, etiam si hominem in mentis excessum faciat pervenire, licet etiam magna videre & visiones habere sibi videatur, tamen totum est ad suam damnationem, quia cadit etiam in prædicta quatuor peccata. Primo in

Galat. 6.

propriam complacentiam & inanem gloriam, putans se aliquid esse, cum nihil sit. Secundo in cupiditatem, quia ex curiositate inardescit ad recipiendum à Deo notitiam in spiritualibus, & illuminationem per revelationes, visiones & intellectum internum. Tertio in gulam, quia per desiderium voluptatis quærit in affectu sensuali experimentales & sensuales saporis ac dulcedinem ad quiescendum in ipsis, & eisdem fruendum: & ad hunc finem ordinat omnia sua exercitia & studium devotionis. Postquam autem hæc adeptus fuerit, cadit in spirituale adulterium: quia in huiusmodi sensuali oblectatione & voluptate ponit finem suæ devotionis, & illic requiescit. Ex isto potes advertere, multos esse in activa vita pariter & contemplativa, quibus apparet quod ad magna exercitia & sanctitatem pervenerint, & tamen per amorem naturalem miserabiliter decepti manent & suffocati ignorantibus & non advertentes hæc spiritualia peccata. Idcirco debet homo quærere sanctitatem

DE MORTIFICAT. 293

ratē nō in sensibili deuotione, nec in fre- *Sanctitas*
 quenti exercitatione, sed in contemptu *vbi qua-*
 & mortificatione sui ipsius, sicut supra *renda.*
 edocui, & etiam in recta intentione, quæ
 sola discernit inter veros & falsos Dei mi-
 nistros. Signum intentionis rectificatæ
 est spiritualis lætitia in aduersis, sicut di-
 cit Origenes super cantica: *Non inueni ve-*
ritus signum boni hominis, quàm si inter e-
rumnas & aduersa feri dulcedinem mentis
ex frequentia sobria exultationis & lætitiæ.
 Hoc enim signum denotat immobilita-
 tem mentis in aduersis & prosperis: quæ
 immobilitas est signum intrinsecum re-
 ctæ intentionis, quæ in nullo seipsam
 quarit, sed tantum Deum; & tam bene-
 (imo magis) inuenitur in aduersis, quàm
 in prosperis. Vnde beatus Gregorius di-
 cit super illud verbum Iob, *Erat vir sim-* *Iob 1.*
plex & rectus: Rectus est ille, qui in aduer- *Rectus*
sis non frangitur, qui ad temporalia non in- *quis.*
clinatur, qui ad superiora totus erigitur, qui
diuine voluntati totus subiicitur. At ista
 intentio licet rectificata sit, ad perfectum
 tamen decorem nondum peruenit: quia *Luc. 10.*
 adhuc in actiua vita consistit, & circa
 multa est occupata, quamuis solum pro-
 pter Deum. De quo Bernardus super Can-
 tica dicit, *quod in aliud tendere quàm in*
Deum, & tamen propter Deum, non est

ocium Marie, sed Marthe negotium. Absit autem ut quæ huiusmodi est, quicquam illam dixerim habere deforme, nec tamen ad perfectum affirmaverim venisse decorum, quippè quæ adhuc sollicita est, & turbatur erga plurima, & non potest terrenorum actuum vel tenui pulvere non respici: quem tamen cito, facileq; deterget vel in hora sanctæ & deuotionis casta intentio & bonæ conscientie interrogatio in Deum. Secundus gradus dicitur intentio simplex, quæ est Deo magis unita sine medio, & dulcius allicitur & trahitur odore boni increati. Et spectat ad hominem contemplatiuum, procedens ex actiua voluntate per experimentalem gustum spiritus: quia experimentalis gustus vel odor æterni boni facit hominem cuncta contemneré, nec in aliquo alio intentionem eius quiescere sinit, præterquam in solo Deo sine medio: quoniam in tali experientia intentio non ambulat, sed currit. Dicit autem Bernardus libro de Præcepto & dispensatione, quod ad hoc ut intentio sit simplex, duo requiruntur, scilicet amor boni in intentione, & veritas in electione. Et ratio huius est, quia charitas dirigit intentionem ad omnia quæ deseruiunt ad desideratum finem, qui est Deus ipse, & illi arctius unitur, cum in omnibus vnum finem intendit.

*Alias dormitionis.
Intentio simplex.*

*Intentio ni simplici
duo necessaria.*

DE MORTIFICAT 295

dit, ad vnum finem tendit, & omnia quantum potest, cum illo vnire quærit. Veritas autem in electione, non sinit hominem errare in quærendo hunc finem: alias (prout inquit Bernardus) quomodo oculus intentionis esset simplex cum ignorantia veritatis, cum qui bonum diligit, malum nescius agit? Quando verò ista duo simul sunt, amor boni & cognitio veri, tunc est intentio simplex: quia veritas non sinit hominem extra viam errare, & charitas non sinit eum quiescere, antequam seipsum & omnia eleuauerit (per intentionem) in finem qui Deus est. Hæc intentio est oculus ille simplex, qui totum corpus bonorum operum lucidum reddit. Ipsa est amorosa inclinatio spiritus in Deum, illuminata diuino lumine, in se retinens tres virtutes Theologicas, fundamentum internum existens totius vite spiritualis, distractas animæ vires omnes recolligens in vnitatem spiritus, & spiritum Deo vnicens in vnitatem amorosi influxus. Hæc est differentia inter intentionem rectam & simplicem, quia recta intentio omnia facit propter Deum, sed non quærit in omnibus Deum, hoc est, eius exercitium magis est externum in exterioribus virtuosis operibus, quam internum tendens in DEVM, quamuis pro-

Matth. 6.

* Alias tendit in Deum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

pter cum omnia facit : ideo in corde
 plus magis impressæ sunt imagines ope-
 rum, quam Deus, propter quæ ipsa facit.
 Intentio verò simplex quærit etiam in ex-
 terioribus operibus simplicitatem cordis,
 puta habere semper, sine imaginatione
 operum, simplicem amorosum influxum
 in Deum, supra omnem multipliciter
 distractionem & inquietudinem. Et i-
 stud contingit in exterioribus pariter &
 interioribus exercitijs. Exempli gratia, de
 interiori exercitio, in quo quia subtilius
 est, difficilius istud notari vel intelligi po-
 test : Sint duo homines, vnus in actiua vi-
 ta cum recta intentione, alter in contem-
 platiua vita cum simplici intentione, & o-
 rent ambo pro amicis, cognatis, viuis &
 defunctis, & pro tota sancta ecclesia : Ille
 qui est in vita actiua cum intentione re-
 cta, inter orandum non valebit se perfe-
 ctè nudare ab omnibus imaginibus, præ-
 sertim illorum, pro quibus orat : sed ille
 qui est in contemplatiua vita cum simpli-
 ci intentione, amicos, cognatos, viuos, de-
 functos & totum corpus sanctæ ecclesie
 vnico simplici intuitu amorosè in cor suū
 trahet, & quasi vnico contuitu mille mil-
 lia hominum in momento comprehendet : & hoc ideo, ne sensus sui dispergan-
 tur, aut ad extraneas cogitationes tra-
 hantur.

hantur. Quo facto, statim eundem oculū
simplicem dirigit in Deum tanquam in
diuinum speculum, in quo omnes homi-
nes contemplabitur, vt in origine vnde ef-
fluxerunt: & hoc modo orabit pro eis,
quia tunc creaturæ nullum medium inter
Deum & animam efficient, præsertim si
anima didicerit & exercitata sit in amo-
rosa illa aspiratione, de qua infra loquar.

Hic est etiam sciendum, quod orationes *Oratio vo-*
vocales quæ magis frequentantur in acti- *calis quo-*
ua vita, effundi debent vigoroso affectu *modo fiat.*
Deum laudandi, confitendi, gratias agen-
di, honorificandi, & petendi virtuosa que-
que pro se & cæteris hominibus, quous-
que ignis amoris accendatur in vi concu-
piscibili, & tunc oratio vocalis est relin-
quenda, ratio nudanda ab omni multipli-
citate, ne impediat spiritualem ascensum,
& spiritus continuis spiritualibus sursum
actionibus in Deum est eleuandus. Quia
sicut triticum cū palea in vno acervo pa-
riter cōgregantur, quousque triticum ti-
turatione purgetur, & palea proijciatur in
pabulum iumentorum: ita oratio vocalis
reputata est vt palea, & ita diu seruari de-
bet, quousque vera deuotio instar tritici
excutiatur, quo facto proijcienda est pro
indigentia & in pabulum viuum nostra-
rum bestialium. Ultimo est etiam notan-
dum,

dum, quod quamuis Deus sit finis intentionis simplicis in omnibus, & ultra hoc tendat in dominū solum immediatè quantum potest, & hoc propter ipsum, attamen Deus non est totaliter finis eius, sed etiam propter seipsam facit, quærens spiritualiter consolari multis modis, quamuis Deus sit principalis intentio. Et si fortè quidam sint qui videantur istud non quærere, paucissimi tamen tam voluntarij sunt ad derelictionem, hoc est, ad diuinæ consolationis & internæ sensationis subractionem, sicut ad affluentiam earundem gratiarum: quia nondum plenè sibiipsis mortui sunt ad perferenda quæcunque aduersa, nisi consurgant ad perfectiorem intentionis gradum.

*Intentio
deiformis*

Tertius gradus vocatur intentio deificata: quia totaliter est amore finis æterni attracta, absorpta & deiformis effecta. Et hæc propriè est beatorum in gloria, & elicitur à voluntate affectata deiformiter. Quidam tamen in statu viæ in tantum amore inebriantur in spiritu, quod totis precordijs intentionem hanc attingere cupiunt, & elaborare non cessant, vt in hac laethrymarum valle felicem hæc deificationem seu deiformitatem assequi mereantur, de qua dicit Bernardus libro de diligendo Deum: Deificatio, id est, amor vel intentio
homo

DE MORTIFICAT. 299

hominem deificans, hoc est, deiformem
faciens, nihil relinquit in voluntate admi-
xtum vel proprium, sed totum per inten-
tionem dirigit in Deum. O pura & * deifi-
cata, id est, deiformis, intentio voluntatis,
* *alias defecata.*
eo certè defecatio & purior, quo in ea de
proprio iam nihil admixtum relinquitur:
eo suavior ac dulcior, quo totum diuinum
est quod sentitur: sic enim affici, deificari
est. Sed hæc deificatio hic poterit inchoa-
ri, in æterna verò vita perficietur, vbi sic
omnem in sanctis humanam affectionem
quodam ineffabili modo necesse erit à se-
metipsa liquecere & deficere, atque in Dei
penitus transfundi voluntatem. Manebit
quidem propria substantia, sed in alia for-
ma, alia gloria, aliaque potentia. Alioqui
quomodo omnia in omnibus erit Deus,
secundum, quod Paulus dicit, *si in homine* 1. Cor. 15.
de homine quicquam supererit

CAPVT XXIUI.

*De vera dilectione, qua Deo per tres gradus in
actiua vita unimur.*

Secundò principaliter confurgimus &
unimur Deo dilectione præcipua, cha-
ritatis igne inflammata. Quod fit, cum
quis in omnibus actibus suis rectam intē-
tionem habens, seipsum totaliter per amo-
rem inclinat super pectus domini. Vnde S.
N 6 Dio

Cap. 4.

Dionysius in libro de diuinis nominibus dicit: *Vnus est amor increatus, qui sua super substantiali & vniuersali appetitione ingignit amorem creatum omnibus rebus: qui amor creatus, est quedam inclinatio & coordinatio amantis ad bonum amatum. Est etiam amor connexio & vinculum, quo Deus & spiritus amas ineffabili amicitia insolubilique vnione copulantur. Cum igitur amorem nominamus, siue diuinum, siue angelicum, siue intellectualem, siue animale, siue naturale, designamus nomine amoris quandam virtutem vniuam & communicatiua, mouentem superiora ad prouidentiam & curam inferiorum, & inferiora ad conuersionem superiorum, & facientem ordinatam quandam eorum mutuam habitudinem vel communicationem. Iste amor nouem gradus habet, quia non patitur vllum remanere medium inter Deum & se, sed omnia vult penetrare, donec perueniat ad dilectum: & ergo oportet ipsum hos gradus ascendere, quorum tres inferiores pertinent ad consurrectionem vitæ actiue. Primus gradus est amor incomparabilis, quo in tantum homo Deum diligit, quod nullus amor cuiuscunq; rei infra Deum, in eo, amor Dei comparetur, non amor patris, non matris, non vxoris,*

non

Amor
quid.Amoris
gradus
nouem.Amor in-
compara-
bilis.

nō filiorū, nec suipius: imō nō solū que-
libet creaturæ infra Deum sunt amandæ,
verū etiam amor ipsarum ordinandus
est in Deum, scilicet vt vel ipsas in Deum
reducere possimus: & hoc modo homines
diligere debemus: vel quia cooperantur &
adiuuāt nos ad Deum, vel quia per creatu-
ras homo dirigitur & adducitur ad De-
um, per earum scilicet consideratam pul-
chritudinem, dulcedinem, subtilitatem
& similia, & sic alias creaturas poterimus
diligere. Iste amor docet hominem, vt
non patiatur se abstrahi à Deo propter ali-
quod infra Deum existens, aut contin-
gens, sicut Paulus ait: *Quis nos separabit Rom. 8.*
à charitate Christi? Tribulatio? an angustia?
an persecutio? an fames? an periculum? an gla-
dium? Et per hunc amorem anima Deo de-
sponsatur, quia dicit Richardus, quod *Deus*
verus sponsus est anime. Quem tunc nobis
veraciter vnimus, quando vero amore
eidem adhæremus: & tunc nos sibi vnit,
quando interna mercatura dandi & exi-
gendi ad suum amorem nos strictius li-
gat: & tunc incipimus valde diligere eum,
quem prius valde consueuimus pertime-
scere. Secundus gradus est amor ardens. *Amor ar-*
dens. de quo dicit Gregorius. Operatur enim
magna* vbi est: si vero operari renuit aut
non operatur, amor non est. Iste amor est
N 7 sapi.

* Alias, si-

fapidus appetitus cordis, ad Deum fluens
 tanquam in summum bonum, in quo om-
 ne bonum inclusum est. Hic amor valescit
 omnibus creaturis, ne earum abusu fo-
 ueat sensuales appetitus: & facile contem-
 nit omnia, vt acquirat quod diligit: quia
 proprium opus huius amoris, est semper
 pugnare contra inordinata desideria &
 naturales passiones. Et ideo etiam appel-
 latur amor incontaminatus, eo quod* ho-
 minem per desiderium à mundana conuer-
 satione & occupatione abstrahat, ne cor-
 suum nimis occupetur per venialia pecca-
 ta, aut maculetur affectibus eorundem, &
 per hoc ardor amoris ab opere suo impe-
 diatur, aut etiam naturalibus passionibus
 conculcetur. Et tunc peruenit consequen-
 ter ad hoc, vt super omnia diligat quietem
 solitudinis, abstrahendo se ab omni socie-
 tate nedum per affectum, verum etiam cū
 effectu. Ratio huius est, quia amor iste fati-
 git separare ab amante omne dissimile a-
 mato, ita vt amans ab amato abstrahatur
 in solitudinem quandam ab amore omni-
 um creaturarum (sicut acus trahitur à ma-
 gnete) vt spiritali dulcedine ipse amans
 repleatur. Tertius gradus est, & dicitur a-
 mor incessabilis vel infatigabilis. hoc est,
 amor qui non cessat seipsum augmentare:
 quia sicut ignis nullum modum ponit in
 seipso.

* Alio
 affectum
 hominis.

Amor in-
 fatigabi-
 lis.

DE MORTIFICAT. 303

sua actione, sed semper ad augmentū tendit, quamdiu materiam inuenit, in qua valeat se multiplicare, ita etiam se habet natura huius amoris. Et quia quę diuina sunt, sine mensura diligibilia sunt, ideo semper inuenit amor in Deum fusus, materiam se extendendi, & amor Dei, eiusq; profectus modum non habet nec finem. Quia ergo opus istius amoris propriè est, hominem perurgere ad proficientem vitam, propterea semper pugnat contra acediosam tepiditatem.

CAPVT XXV.

De amore, deuotione que sensibili.

NOtandum tamen est hic, sicut dicit Richardus super Cantica, quod est dilectio quaedam affectuosa, quę interdum minus diligentem & minus perfectū plus afficit. Non enim tantum quisque diligit, quantum hanc sentit, & quantum in illo statu sibi diligere videtur, sed quantum in virtutibus & charitate fundatus fuerit, & in seruandis mandatis fidelis habetur. Dulcis in Deum affectus, quodammodo * sensualis est fallax, & humanitatis in
* *Alas carnalis.*
terdum potius quam gratiæ, cordis quam spiritus, sensualitatis quam rationis, ita ut magis accendatur aliquando ad minus bonum, & minus ad maius, & ad
ali-

aliquid quod amplius sapit, quam quod expedit. Hoc affectu discipuli errabant, & carnaliter Deum diligebant, cuius presentia carere nolebant. Vnde etiam non diligere arguebatur, qui quod delectaret magis, quam quod expediret, amplectebatur:

Ioan. 14.

Si diligeritis me, inquit, gauderetis utique, quia vado ad patrem. Sic etiam non recte sapiunt, qui tam inordinatum impulsum habent accedendi ad venerabile sacramentum, frequentandi deuotionem, & similia. Sic affectuose interdum carnalis aliquis & imperfectus ad Deum afficitur, non quod valde diligit, sed quia dulcedinem gratiae degustat. Quae quantum durat, tantum iuuat: quamdiu enim durat dulcedo, durat & dilectio: sed non agnoscetur in bonis iste amicus, quia interdum hanc sensibilem dilectionem vel dulcedinem gratiae, magis sentit, leuis corde & inops gratiae, quam verus amator. Facilius enim mouetur, qui leuior corde fuerit, & expers gratiae, delectabilius oblatam recipit. Huius enim dulcis affectus causa, interdum est non gratiae copia, sed mentis inopia: exigua enim latificant pauperem, sicut est haustus vini, quo non latificaretur ebrius.

* *Alias consolati-
onis.*

Quando igitur Deus vocat per affluetiam gratiae, debet homo viuudus esse ad
respon-

respondendum per impletionem diuinæ voluntatis, iuxta illud Iob: *Vocabi me, & ego respondebo tibi.* Quia vocatio neminē perfectum facit, sed bene obligat ad perfectionem, cum præcipuæ, qui ingratus inueniri refugit: sed responsio per impletionem diuinæ voluntatis iustificat hominē, & ad perfectionem perducit. Fit etiam aliquoties dulcis iste affectus à maligno spiritu, vt ad debilitatē corporis homo perducatur, dum per spirituales gulas in illa voluptate nimis confidit, requiescit, & indiscreta exercitatione prosequitur, vel vt per illius occupationem ab vtiliori opere reuocetur: & item vt eius abundantia fretus, perfectum se aliquis credat, & ad perfectum minus excitetur & exercetur virtutum: Vel etiam vt principaliter in exercitijs intentio feratur ad habendam sensibilem deuotionem, vel abusiue fruendum hac defectuosa voluptate, & ita à iudice iustitiæ (qui corda omnia nouit & intentiones) æternaliter condemnatur.

Nunc vero restat inquirere, vbi verum amorem debeamus inuenire. Verus amor iacet occultatus in fundo virtutum, & manifestat se in omni aduersitate. Exempli gratia, Fundamentum humilitatis est desiderare contemni & si habuerimus hoc desiderium propriè vel purè propter amotē

Dei,

Gratia diuinæ quomodo nos preparamus. Iob. 4.

*Gula spiritualis. * alias, dñi nimis ei creditur, eique dum valde delectat, inheretur.*

3. Reg. 8.

Amor verus vbi querendum.

Dei, scilicet vt illi placeamus, accepti & chari efficiamur, tunc amor est verus. Similiter fundamentum patientiæ est desiderium patiendi propter Deum omne, quod possibile est hominem sustinere: similiter est videre de fundamentis aliarum virtutum. Et tunc iste amor se manifestat, quando homo in actuali tolerantia seu passione requiem inuenit, & hoc propter Deum, sicut Laurentius super prunas iacens, dicebat: *Isti carbones mihi refrigerium præstant.* Ardor enim amoris patiendi pro Christo magnus erat in corde ipsius, & refrigerabatur per præsentem tolerantiam, in eo quod desiderium suum adeptus fuerat, hoc est, pati pro Deo.

CAPVT XXVI.

De adhesionem quietam, qua Deo vnimur per spem.

Tertio consurgimus, & Deo vnimur per adhesionem quietam, solidatam anchora spei, vt scilicet quis omnem tam moralem quam spirituales exercitij motus, omnemque internæ suauitatis (etiam diuinitus infusæ) sensibilem saporem, velocitate intentionis & dilectionis penetrabili acumine transcendat, & in Deo tanquam in motus sui finali termino immobiliter quiescat. Nam quando homo se-
lectat

DE MORTIFICAT. 307

leuat supra omnem creaturam, supra semetipsum, & supra omnia dona Dei, & in dilecto amore viuifico requiescit, illic anima in Deo, & Deus in ea manet, & amoris complexu vicario requiescunt. In his ergo præfatis tribus punctis propriè consistit cōsurrectio vitæ actiuæ, quia omnes morales virtutes & virtuosa opera, & etiam exercitia exteriora & interiora, per ista ordinantur, purgantur, nobilitantur, & in merito augmentur. Cum ergo peruenerit homo ad rectam intentionem, ad actuosam impellentem amorem, & valet se supra omnia eleuare, in solo Deo requiescendo, ornatus moralibus virtutibus, tunc ad veram vitam actiuam peruenit. Hæc igitur est precipua pars de spirituaki profectu ad laudem Dei.

F I N I S.